

Årsmelding 2021

Orkla Fellesforvaltning

2021 var det 21. hele driftsåret for Orkla Fellesforvaltning (OFF) og året ble nesten en kopi av 2020 i Orkla. Da pandemien kom i fjor kunne vi gjennomføre en sesong på noenlunde normal måte, da man fjernet mange restriksjoner den sommeren. I år startet sesongen også med enkelte restriksjoner, men disse ble fjernet så mesteparten av sesongen gikk nesten som vanlig. En sesong helt på det normale ellers, gjennomsnittlig med vann og fisk. En ok totalfangst (på 5, 10 og 15 års gjennomsnitt), men Orkla gjorde det betydelig bedre enn elver ellers i Trøndelagsregionen. Trondheimsfjorden var videre bedre enn resten av landet. I Orkla ble det tatt mest med laks i 2021 i hele landet, noe som er et veldig positivt tegn for laksebestanden. 2021-sesongen var tidenes dårligste sesong for Norge samlet sett, så godt at Orkla kan levere også i bunnsesonger.

Faste saker krever mye tid; organisasjonen med 420 rettighetshavere, 2 runder med kretsmøter og RS-møter, fagrådsmøter, fiskeregler og fiskere. Hjemmekontor og utstrakt møtevirksomhet på teams medførte mange kvelder med foredrag og kurs via Teams. Høsten er en meget hektisk tid med feltarbeid, oppsummering og høstmøte. I år hadde vi gytefisktellinger i oktober. Filming med drone i store deler av november, både for telling og registrering av gytegroper. Resultatene ble oppsummert og presentert for rettighetshavere på høstmøte.

Bakgrunn Orkla Fellesforvaltning:

Forvaltning av Orkla er lovpålagt gjennom lakse- og innlandsfiskeloven. OFF er organisert i samsvar med § 25.

«§ 25.Organisering av fiskeforvaltningen i vassdrag (utdrag)

For å fremme en forsvarlig og rasjonell forvaltning av fiskeressursene skal fiskeforvaltningen arbeide for felles organisering.

*I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning. **Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking.** Departementet kan unnlate å åpne for fiske i deler av vassdrag dersom fiskerettshaver bryter eller unnlater å følge opp brudd på bestemmelser som nevnt i annet punktum om fisket. Departementet kan gi forskrift om utøvelsen av fellesforvaltningen, samt om oppfølging av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser.*

I vassdrag der kravene til pliktig organisering ikke er oppfylt, kan departementet unnlate å åpne for fiske.»

Det som er uthevet er våre lovpålagte arbeidsoppgaver; **regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking.** I årets årsrapport har vi delt opp og beskrevet hvordan vi har løst de ulike oppgavene. I tillegg til disse 7 punktene har vi tatt med et punkt om hva som blir gjort i organisasjonen Orkla Fellesforvaltning i løpet av året.

1. Regulering av fisket

Reguleringer i 2021

I Orkla var det for 2021 fiske i perioden 1. juni – 31. august. Vi hadde en døgnkvote på en laks og en sesongkvote på 4, hvorav maks 1 over 80 cm og maks 1 hunnlaks(juni). Ørreten var fredet hele sesongen og hunnlaksen fredet i juli og august. Det ble ikke gjort noen endringer ved midtsesongsevalueringen.

Midtsesongsevalueringssmøte

På årets møte ble det gjennomgått tall fra laksetelleren på Bjørsetdammen, utvikling i fangster for hele elva og overvåkningsfiske i kilenotstasjon på Agdenes. Skjemaet fra Vitenskapelig råd ble gått igjennom.

Alt tydet på at årets oppgang av fisk var god, derfor var det ikke behov for justeringer av fiskereglene.

Sentrale forskrifter 2021 – 2025

Disse fastsettes av Miljødepartementet hvert 5 år og er rammene vi har å forholde oss til når vi fastsetter egne regler. Miljødirektoratet utarbeider og foreslår regler for hvert laksevassdrag basert på innspill fra Fylkesmannen og Vitenskapelig råd for Lakseforvaltning. På grunn av dårlig måloppnåelse de siste 4 år ønsket Miljødirektoratet (MD) i sitt første forslag å kutte sesongen med 2 uker i Orkla. Fordi 3 måneders sesong er et klart uttalt mål for forvaltningen i Orkla prioriterte styret arbeidet med å finne løsninger som Fylkesmannen støttet og MD kunne godta. Målet var å opprettholde en sesong på 3 måneder. Etter hvert nådde vi fram med vår løsning. I MD sitt brev til departementet som ble oversendt før jul i 2020 ble det foreslått en sesong på 3 måneder for de neste 5 år. Forskriften ble vedtatt på etterjulsvinteren i 2021 med 3 måneders sesong for Orkla.

Fiskeregelgruppa

Fiskeregelgruppe etablert høsten 2021 etter innspill på høstmøtet i 2020. Gruppens oppgave var å foreta en grundig gjennomgang av fiskereglene etter ett mandat vedtatt av styret: «Styret i Orkla har vedtatt at vi foran 2022-sesongen ønsker å vurdere et bredere sett av tiltak enn det som har vært vanlig de siste årene, hvor det blant annet har vært stort fokus på fra hvilken dato hunnlaksen skal fredes, og ber utvalget komme med ulike alternativer av fiskeregler som skal bidra til at vi oppfyller følgende kriterier:

- **Oppnåelse av gytebestandsmålet**
- **Legge til rette for næringsutvikling knyttet til et attraktivt laksefiske**
- **Legge til rette for naturopplevelser og friluftsliv knyttet til Fiske**

Tilleggsriteriet fra fiskeregelgruppa:

- **Sørge for at kommende generasjoner får muligheten til å forvalte en bærekraftig laksestamme.**

Gruppa besto av 3 rettighetshavere, en fra hver krets: Erik Ramsem (Rennebu krets), Sondre Rikstad (Meldal) og Ola By (Orkdal). Videre deltok Torfinn Evensen fra Norske Lakseelver og Helge Dahlen fra Elveguiden. Sekretær var Rune Krogdahl. På 4 samlingene gikk gruppen gjennom: historikken fiskeregler Orkla, fiskesesongene siste 10 år, ulike løsninger andre elver, hvordan dagens regler fungerer, samt utfordringer og risiko vi kan møte de kommende år. Basert på dette kom gruppa med flere forslag og anbefalinger som ble presentert på høstmøtet.

Der konkluderte de med at dagens system fungerer bra pr i dag både for fiskere og rettighetshavere. Alle overvåkingstall tyder på en bestand i positiv utvikling så det er ikke behov for større endringer. Med målet om å øke vernet av tidlig oppvandrende hunnlaks for økt oppnåelse GBM foreslo de følgende endringer i fiskereglene: All hunnlaks over 65 cm fredes til midtsesongsmøte

Møte avholdes i uke 27 og møte avgjør en eventuell åpning av hunnlaksfiske.

De foreslo 2 alternativ etter midtsesongsmøtet:

1. All hunnlaks over 65 cm er fortsatt fredet
2. Åpning for uttak av 1 hunnlaks over 65

Videre kom de med følgende vurderinger og anbefalinger til styret vedrørende:

- tiltak som stangbegrensninger / elvakvote (ikke ønskelig og ikke behov pr i dag, men man bør ta en gjennomgang / endring av vedtektene for å være forberedd)
- kvoter på gjenutsetting (ikke ønskelig pr i dag, men de anbefalte at styret / adm tar kontakt med de som setter ut mange laks)

Fiskeregler i Orkla for 2022

Fastsettelse av reglene for 2022 er gjennomført i samsvar med prosessen som er nedfelt i fellesforvaltningens vedtekter. Etter at data fra årets sesong og de ulike overvåkingsprosjektene forelå ble disse gjennomgått og diskutert i Fagrådet for Orkla. Videre ble de presentert på ett Høstmøtet som alle rettighetshavere i Orkla blir invitert til. På grunn av smittevernshensyn var det skriftlig påmelding til dette møte i år. Oppsummering av møtene ble så presentert og diskutert på Representantskapsmøte i Orkla Fellesforvaltning før de nye fiskereglene ble vedtatt i styremøte 6/12-2021.

Vedtaket var med forbehold om at de samme rammene for Orkla blir opprettholdt i de sentrale forskriftene.

Av data som dannet grunnlaget for reguleringene kan nevnes:

- Rapport fra vitenskapelig råd for lakseforvaltning
- Laksetelleren på Bjørsetdammen
- Data fra drivtelling/gytegroptelling
- gjennomgang av fiskeregelgruppa

Styret var enstemmig om at det er viktig å ta vare på den store hunnlaksen for å sikre oppnåelse av GBM og støttet forslaget fra fiskeregelgruppa.

Følgende fiskeregler for 2022 ble vedtatt:

Sesong: 1. juni – 31. august

Fredninger (ikke åpnet for uttak):

All ørret er fredet hele sesongen

All hunnlaks over 65 cm er fredet hele sesongen

Kvoter:

Døgnkvote: 1 laks

Sesongkvote: 4 laks, hvorav maks 1 (kun hannlaks) kan være over 80 cm.

2. Fiskeoppsyn

Både Roy Samdahl og Ole Røen fortsatte som oppsyn i år. Også i år kom det utelukkende positive tilbakemeldinger på oppsynet. I alt var de ut 14 runder hvor 161 fiskere ble kontrollert, noe som medførte 82,5 timer og 2114 kilometer.

I tillegg til oppsynet så fikk daglig leder mange tips som ble fulgt opp så langt det lot seg gjøre. Et tips førte til en person ble tatt for et kvotebrudd. Vedkommende som ble tatt ble bortvist for 2 år og ilagt gebyr.

3. Informasjon

Informasjon om gjenutsetting

I 2013 ble det sendt en bekymringsmelding til Mattilsynet fra noen fiskere om at forvaltningen i Orkla ikke var forsvarlig. Mattilsynet konkluderte da med at våre tiltak IKKE er i strid med dyrevelferdsloven da vi har informert og lagt til rette til at dette kunne skje på en forsvarlig måte. De hadde da gått gjennom informasjonen på hjemmesiden vår og funnet tilstrekkelig informasjon. Mattilsynet understreket videre at det påligger den enkelte sportsfisker ett selvstendig ansvar om å fiske på en slik måte og

metode at det er i samsvar med dyrevelferdslovens bestemmelser.

I 2016 ble det på nytt sendt bekymringsmeldinger til Mattilsynet av fiskere og med samme svar/ konklusjon fra Mattilsynet.

Vi legger fortsatt ned mye ressurser og tid i kunnskapsinnhenting og informasjonsarbeid om gjenutsetting, da temaet er viktig og fortsatt noe omdiskutert.

Orkla-info

Informasjonshefte Orkla-info ble som vanlig i 2021 sendt ut på nyåret og vårparten, samt et ekstra midt på sommeren. I februarutgaven var det innkalling og informasjon om valgkrets møtene på februar. På grunn av restriksjoner ble valgkrets møtene ikke gjennomført før på sommeren, derfor ble det laget et ekstra hefte som fungerte som ny oppdatert innkalling. Vårheftet informerer som vanlig om hva som gjelder i årets sesong. I heftene blir det informert samlet om hva vi gjør og skal gjøre, i stedet for å sende ut brev om hver enkelt sak. Årsaken er at det er svært tids- og kostnadsbesparende, samt at mye informasjon blir samlet på en plass. Nye bestemmelser og endringer i lover og regler for Orkla blir omtalt her. De vi har epost-adresse på får det på epost, resten via vanlig post.

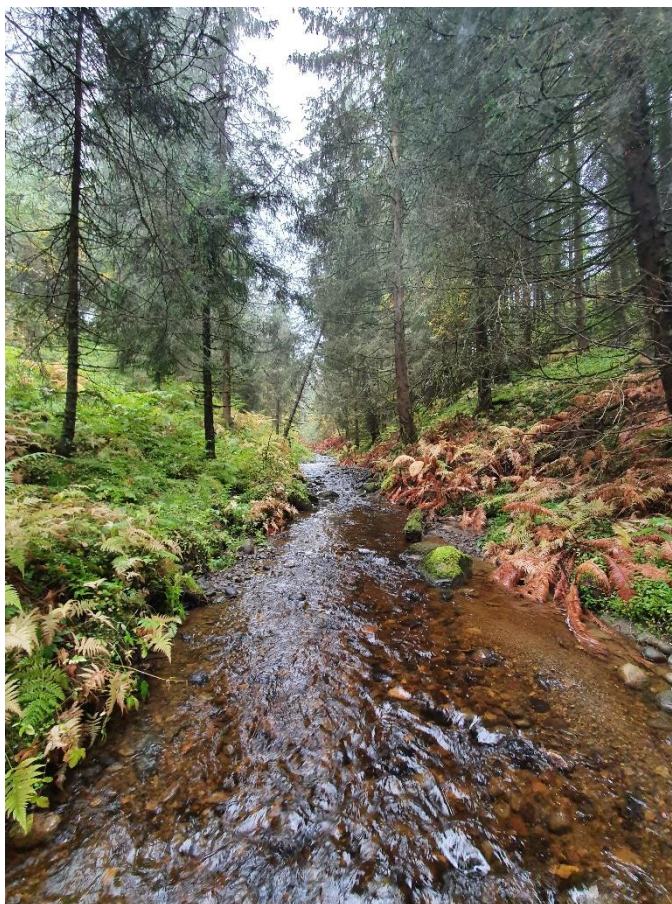
Facebook og nye hjemmesider: www.orklaguide.com

Hjemmesidene våre gjør det enklere for oss å oppdatere og å publisere nyheter o.l. De har også gjort det mulig å bygge opp et oversiktlig arkiv for organisasjonen, nå også med innkalling og protokoller fra styremøtene. Sidene er utviklet både for web og mobil. Funksjoner i programvaren gjør det enkelt å publisere saker videre på facebook-siden vår.

Ved å kombinere hjemmesiden og facebook får vi informert både fiskere og rettighetshavere effektivt og til lave kostnader. Siden har nå i underkant av 2200 følgere. I hovedsak er det mest fiskere som følger med på siden, men også flere og flere rettighetshavere. Mange er flinke til å dele saker som vi legger ut.

Foredrag på Teams via Norske lakseelver

Her hadde vi mange kveldsforedrag igjennom 2021. Dette var blant annet innen effektivt elveoppsynskurs, søknader fiskefondsmidler, fiskeregler, driftsplanlegging, kantskog, rømming, pukkellaks og gytebestandsmål.

4. Smitteforebyggende tiltak

Desinfisering

Reglene for desinfisering er de samme som de har vært de siste årene; dvs at alle som kom fra utlandet eller som har fisket i et annet vassdrag i inneværende sesong skal desinfisere. Stasjonene var i år; Vertshuset Fannarheimr, i Rennebu på Ry laksefiske på Ry og Bygdasenteret på Berkåk og i Meldal var det hos Leif Arne Ebbesen (Storås) og Knut Voldøien (Å). Rapporter fra dem underveis viser at det går ganske greit. Oppsynet sjekket desinfisering under sine kontroller.

Smittevernplan

I fjor måtte vi for første gang innføre smitteforebyggende tiltak også mtp på fiskerne. Gjennom ErT-samarbeidet fikk vi utviklet en smittevernplan for fiske i Gaula, Verdalselva og Orkla. Smittevernplanen ble revidert i vår for så å bli sendt ut på høring. Den ble godkjent av smittevernlegene i disse elvene. Planen ble i mai sendt ut og gjort tilgjengelig til alle rettighetshavere digitalt.

5. Fangststatistikk og rapportering

Sesongen 2021

Laksefangstene i 2022 var de dårligste noensinne på landsbasis, mens fangstene i Trøndelagsregionen var i middels gode.

I Orkla ble det fanget mest laks av alle norske elver i 2021. Trolig er dette første gangen det har skjedd!!

Sesongen 2021 i Orkla var stort sett en jevn sesong, både mtp vann, fiskere og fangst. Også i starten av denne sesongen var det noen restriksjoner som ga utfordringer mtp innreise og karantene.

I antall ble det fanget mest mellomlaks, flere enn i 2020 og over gjennomsnittet de siste 5, 10 og 15 år. Laksetelleren og drivtellingene bekrefter også at de var i godt antall. I fjor var det godt med smålaks, noe som har vært sjelden de siste år. Det er godt å se at denne gode årsklassen kommer tilbake i et godt antall som mellomlaks.

Av storlaks ble det noe mindre enn forventet og noe under snitt. Tilsvarene med smålaks, men her er det enkeltår som kan trekke opp snittet. Både i 2018 og 2019 var dårligere smålaks enn i år.

Da vi kom fram til midtsesongsmøtet var det bra tall fra både fiske og overvåkingen, så det ble ikke innført endringer av reglene.

I alt ble det tatt 23 287 kilo (28 554 kilo) fordelt på 5295 fisk (6838 fisk). Tall i parentes er fra 2020-sesongen. Stort sett var dette laks. 406 (315) sjøørret ble tatt i år. Positivt er rapportene fra de som driverteller da de rapporterer om en stadig økning i gytemoden sjøørret. Samtidig så ses og fanges det flere større enkeltindivider. Sjøørreten har vært fredet for 10. året og selv om det er en positiv utvikling så sliter bestanden fortsatt. All sjøørret skal derfor settes levende ut igjen.

	Laks							
	Totalt	Storlaks	Mellom-laks	Smålaks	Utsatt	Utsatt i %	Avlivet	Vekt
2021	4874	956	2205	1713	3012	62 %	1862	22650
2020	6505	1349	2168	2988	4086	63 %	2419	28086
2019	3427	1125	1147	1155	1962	57 %	1465	18297
2018	3865	889	1881	1095	2473	64 %	1392	19331
2017	5330	1377	2004	1949	3643	68 %	1687	26083
5 års gj.snitt	4800	1139	1881	1780	3035	63 %	1765	22889
10 års gj.snitt	4151	1046	1649	1456	2455	58 %	1695	20059
15 år gj.snitt	4 320	1155	1697	1390	1989		2114	21339

4874 (6505) laks ble tatt med en samla vekt på 22650 (28 086) kilo, noe som ga en snittvekt på 4,6 kilo (4,3 kilo). En høyere andel av mellomlaks er med på å trekke opp gjennomsnittsvekta i forhold til i fjor. Fiskereglene i Orkla er de siste årene lagt opp til at man driver ett rettet fiske. Det vil si at man hovedsakelig kan ta de fiskene av bestanden som tåler en beskatning. Fanger man annen fisk skal denne settes levende ut igjen, noe som gjør at vi har begrenset uttaket av hunnlaks og storlaks.. I år ble det gjenutsatt i alt 3012 (4086) laks. Noe som gir en gjenutsetting på 62 %, nesten på gjennomsnittet de siste 5 år (63 %).

Sammenligner vi med andre elver, for eksempel Namsen og Gaula får vi bekreftet at den gode trenden i Orkla fortsetter. I Gaula ble det i år fanget 4511 laks (6 178 laks), mens vi i Orkla hadde 4 874 laks (6 505 laks). Tall i parentes er fra 2020-sesongen. Det ble med andre ord fanget 363 flere laks (327 laks) i Orkla enn i Gaula. Dette er det 3. år på rad det er fanget flere laks i Orkla til tross for at Orkla er et betydelig mindre vassdrag enn Gaula. Orkla er også mye mindre enn Namsen, men det ble fanget 5204 kg (1 260 kg) mer laks i Orkla og 555 flere laks, en betydelig bedring fra i fjor.

På laksebørsen ble det innrapportert fangster av i alt 1796 (2116) forskjellige personer. Det er 75 (109) personer som har fanget over 10 laks, 10 (36) har fanget over 20 laks.

Fortløpende fangstrapportering: Laksebørs

En god forvaltning av laksen er avhengig av god rapportering.

Ordningen med pliktig fortløpende rapportering ble innført allerede til sesongen 2011. Dette fungerer godt, men vi kan alltid bli bedre. Fangstrapportering er viktig både i forhold til arbeidet med gytebestandsmål/midtevaluering og pressearbeid som er svært verdifullt for vassdraget. Manglende og sen rapportering kan gi oss innstramminger og reguleringer hvis gytebestandsmålet blir for lavt. Fra Miljødirektoratets hold er signalene klare. De vil stenge fisket på strekninger der manglende eller sen rapportering gjentar seg.

I 2017 endret vi systemet for innrapportering helt. Sammen med Gaula og Verdalselva tok vi i bruk systemet Namsen hadde brukt ett par år; laksebørsen fra Brief-it. Her rapporterer fiskere selv direkte via web eller en app. I år fungerte den tilfredsstillende hele sesongen uten større problemer med registreringer og fangstrapporteringer som vi har opplevd tidvis tidligere.

Innlevering av laks

Mattilsynet stoppet i 2016 den mangeårige praksisen med innlevering av fisk direkte til helsetunene i Orkdal og Meldal. Etter mye informasjon og dokumentasjon fikk vi godkjent vår foreslåtte løsning av Mattilsynet før sesongstart 2017.

Helsetunene har vært godt fornøyde med løsningen. Mattilsynet har ført tilsyn og vi har fått tilbakemelding om at de var godt fornøyd hvordan dette var løst. Samme informasjonsmateriell og systemet med kvitteringsblokker ble derfor videreført og fisken kunne innleveres til 3 helsetun, ett i hver kommune.

6. Kultiveringstiltak

Tiltaksrettet kartlegging av sjørretvassdrag

Prosjektet er et samarbeid mellom NINA, Orkla fellesforvaltning og Vannområde Orkla, og er finansiert som et spleiselag mellom Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Vannområde Orkla. I tillegg vil det være stor synergi med påleggsundersøkelser som NINA gjennomfører på oppdrag for KVO / Trønder Energi Kraft.

Undersøkelsene og den tiltaksorienterte kartleggingen går over tre år og har blant annet som formål å:

- Gjennomføre en problem- og tiltaksrettet kartlegging av sidevassdrag til Orkla med nåværende eller tidligere forekomst av sjørørret, beskrive vassdragenes egnethet for sjørørret, identifisere årsaker til tap av eller reduksjon i bestander, samt foreta en vurdering av hvor det vil være hensiktsmessig å foreta tiltak subsidiært hvilke tiltak som er hensiktsmessige
- Kartlegge oppvandringsforhold fra hovedstrengene av Orkla og opp i sidevassdrag, og angi eventuell endring i produksjonspotensiale for sjørørret i (dagens) eksisterende anadrom strekning
- Sikre et godt datagrunnlag for en kontinuerlig evaluering av effekter av et endret trusselbilde for sjørørreten i vassdraget
- Klassifisering av økologisk tilstand for vassdraget etter forslag i vannforskriften, gjennom bruk av både laksefisk og bunndyr som kvalitetselement
- Undersøke effekter på ungfiskbestander av gjennomførte tiltak. Skape lokalt engasjement for sjørørretvassdrag

Et av hovedmålene med undersøkelsen er at de skal være tiltaksorientert og kunne ut i konkrete tiltak for å bedre forholdene for sjørørret i Orklavassdraget. Selv om det tar noe tid, og krever noen år med undersøkelser for å identifisere årsaker til f.eks. lave bestander av sjøaure i sidebekker, har tilsvarende undersøkelser i Gaulavassdraget (siden oppstart i 2013) ført til at det nå er gjort flere tiltak, og er planlagt tiltak i en rekke av de undersøkte sidevassdragene.

Totalkartlegging med fokus på problemkartlegging, årsakssammenhenger og sjøaure har ikke tidligere vært gjennomført i Orkla.

Helhetlig vannmiljørestaurering av sjørørretvassdrag i Orkla

Videreføring av samarbeidsprosjektet mellom Vannområde Orkla (prosjektleder), Orkla fellesforvaltning, Orkland kommune, SG Entreprenør AS og Norsk institutt for naturforskning (NINA). Prosjektet er støttet av Miljødirektoratet, Sjømat Norge, Fylkesmannen i Trøndelag og Kultiveringsfondet for Orkla. Målet er i tillegg å etablere et tverrfaglig samarbeidsprosjekt med regional forvaltning, kommuner, entreprenør, grunneier og forskningsinstitusjon i en prosjektgruppe for å gjennomføre habitatrestaureringsprosjekter i tidligere svært viktige sjørørretvassdrag. Tiltakene er foreslått og vassdragene prioritert i prosjektet «Tiltaksrettet kartlegging av sjørørretvassdrag».

I de prioriterte vassdrage vil man gjennomføre naturtilpasset restaurering etter oppdatert kunnskap. I år omhandlet planen i utgangspunktet 2 sidevassdrag (Leirbekken og Ustdørja) med litt forskjellige utfordringer og foreslåtte tiltak.

Leirbekken

Habitattiltak i i Leirbekken startet høsten 2021. Først ut var ny bekkestrekning på ca 80 meter rett nedenfor bekken krysser fylkesveien, hvor dagens smale og ensarta bekkeløp ble erstattet med et bredere løp med variasjon mellom stryk og kulp, med fin gytegrus på bunnen og skjul i form av steiner og trevirke. Det gamle løpet ble beholdt som flomløp, mens det her er anlagt en større kulp og er lagt ut stein som strømstyrere og skjul. For å raskt få opp kantvegetasjon er det plantet langs det nye bekkeløpet. Bekken ble også lagt om en strekning lenger ned hvor man fikk erstattet en stilleflytende og ensartet strekning med få habitatkvaliteter med et nytt løp med både gyte- og skjulområder I tillegg ble det gjennomført ripping av sementert bunnsubstrat i nedre deler og utlegging av betydelige mengder stein (tre lastebillass) til skjul herfra og videre oppover. Av praktiske årsaker gjenstår noe arbeid med utlegging av gytegrus. Dette er en mindre jobb som det er enklere å gjennomføre med godt resultat uten snø og is.

Ustdørja

Arbeidet i Ustdørja ble påbegynt i starten av desember. Her var det store tiltaket å lage et nytt utløp slik at bekken i stedet for å gå i et kanalisert løp med få habitatkvaliteter langs Gjølmeslivegen nå er ledet inn i et våtmarkssystem langs Orkla. Det nye bekkeløpet er på ca 150 meter og er variert med stryk og kulper gjennom et område med god frodig flommarksskog. Det er godt egnet grus i bunnen og etablert mye skjulområder med stein og trevirke i bekkeløpet. Det gamle løpet langs veien er beholdt som flomløp. Også i Ustdørja har en valgt å utsette utlegging av gytegrus og skjul videre oppover fram til sommeren 2022

7. Bestandsovervåking

Pålegg om undersøkelser og tiltak i Orklavassdraget

Den 12. mai 2016 vedtok Klima- og miljødepartementet en avgjørelse i klagen fra KVO om påleggene fra Miljødirektoratet. KVO har inngått avtale med NINA om gjennomføring og rapportering av hele prosjektet. Fagrådet for Orkla fungerer som faggruppe for påleggene. OFF deltar i større eller mindre grad i mange av disse påleggene. De står nærmere beskrevet under.

Følgende undersøkelser og tiltak er gjennomført i en 5 års periode i Orklavassdraget:

1. Videreføre årlige fisketellinger med bruk av elektronisk fisketeller på Bjørsetdammen.
2. Utrede alternative lokaliteter til Bjørsetdammen nederst i vassdraget for å registrere hele den samlede fiskeoppgangen i Orkla.
3. Videreføringen av dagens fisketeller og videoanalyse på Bjørsetdammen skal suppleres med drivtelling om høsten.
4. Årlige rapportering av fangst av laks og sjørørret i Orkla og rapportering av beskatningen i fisket i vassdraget ovenfor fisketelleren ved Bjørsetdammen.
5. Kartlegging av kjønnsfordeling i et representativt utvalg av oppvandrende laks i reguleringspåvirkete deler av vassdraget.
6. Oversiktskartlegging av flaskehalser for produksjon av sjøvandrende laksefisk på strekningen mellom Bjørsetdammen og utløpet av Svorkmo kraftverk.
7. Årlige analyser av vannføringsforhold i reguleringspåvirkete deler av Orkla med

bestander av sjøvandrende laksefisk.

8. Utrede og iverksette effektive tiltak for å hindre innvandring av fisk i inntaket til Svorkmo kraftverk.

9. Utarbeide plan for habitatrestaurering i området oppstrøms Brattset kraftverk.

10. Kartlegge eventuelle vandringshindre skapt av reguleringen for sjøvandrende laksefisk der sideelver og –bekker møter hovedelven i 2017 og 2018

11. Resultater fra utførte tiltak og undersøkelser, som skal korrigeres for innslaget av rømt oppdrettslaks på bakgrunn av resultater for Orkla fra det nasjonale programmet for overvåking av rømt oppdrettslaks, skal rapporteres årlig innen 1. mai i oppdragstakers rapportserie.

Rapporten for 2018 ligger her:

<https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2654632>

Laksetelleren på Bjørset

Laksetelleren på Bjørset ble montert i 1996 for å undersøke reguleringens påvirkning av laksens oppvandring i Orkla. Fram til og med 2012 var dette en del av Orkla-undersøkelsene, drevet og driftet av NINA ved Nils Arne Hvidsten. For å kunne forvalte en lokal bestand er man avhengig av å vite bestandens størrelse. Uten lakseteller i ett vassdrag har man begrenset kunnskap

og det er vanskelig å vurdere om man har fisket opp 10 % eller 90 % av laksen på elva. Denne kunnskapen er viktig for å kunne forvalte og styre etter et gytebestandsmål. Derfor har det i mange år vært lagt ned en stor innsats på å få finansiert og montert en lakseteller ved Bjørsetdammen. I påleggene fra MD til regulanten ble det ett krav om lakseteller. Telleren er derfor finansiert av regulanten i en 5 års periode.

I og med at påleggene kom så nært sesongstart var det først i 2017 de ble satt i gang. KVO har inngått avtale med NINA om å sørge for gjennomføring og rapportering av påleggene. Nina har videre inngått avtale med Skandinavisk naturovervåking (SN) for å ta seg av laksetelleren og drivtellingen. SN er de samme vi har brukt i de tre årene. I alt var 8 videokamera plassert i overkant av lukeåpningen. Disse dekket hele åpningen hvor laksen går opp.

Plasseringen av kameraene gir ett meget godt bilde og hele oppgangen av laks blir filmet og lagret. Vi har dermed opptak av alt som går over dammen. Rapport blir å finne i den årlige rapporten fra NINA (NINA-rapport 1786).

Drivtelling

NINA har inngått avtale med Skandinavisk Naturovervåking for å gjennomføre drivtelling fra Bjørsetdammen og ned til sjøen. Dette er en telling som er avhengig av sikten i vannet og det har variert fra år til år hvor mye de har fått telt. I år var det bedre forhold enn på mange år og SN fikk tatt hele strekningen. Foreløpig rapport er at det var godt med fisk i de ulike størrelsesgrupper.

Gytegroptelling

2021 var det 5 året vi brukte drone. Vi måtte kjøpe ny drone da fjernkontrollen på den vi hadde sluttet å virke. Dårlig lys og vær den første uka, men fikk fløyet disse strekningene på nytt. Vi fikk dermed filmet de tre referansestrekning under ok forhold. Den nye drona (samme modell / type, men oppgradert versjon) tåler bedre vind og nedbør, men er veldig ømfintlig for lave temperaturer. Sleit med å kunne fly enkelte dager det var under 0 grader. Den andre fløy fint ned til 10 minus.

I tillegg til referansestrekningene fikk vi også fløyet minstevassføringsløpet i år. Dette er den samme strekningen som ble drivtelt.

Strekning	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2018	2019	2020	2021
1. Grøtte - Mærk bru	225	146	136	64	44	111	93	133	330	269	353	258
2. Meldal bru -Lo bru	228	154	151	51	110	138	207	124	400	158	405	291
3. Vormstad – Forve	21	68	139	50	292	315	156	96	102	53	149	174
	475	368	425	165	446	564	456	353	832	480	907	723

Flydd med helikopter: skravert i grått, flydd med drone: skravert i grønt

I år opplevde vi en nedgang i antall groper forhold til i fjor. I øvre del (Grøtte til Mærk Bru) har vi ikke funnet så få groper etter vi begynte å telle med drone. Slik var det derimot ikke på de andre 2, i Orkdal (Vormstad – Forve bru) var det heller tvert i mot. Der har vi aldri før telt så mange gytegroper med drone. En del av dette var små groper tett ved land, så det kan nok være sjørret noen av gytegroperne. I Meldal var det middels med antall groper.

Resultatet samsvarer også i år godt med overvåkingen / tellingen ved Bjørsetdammen og inntrykket ellers av sesongen.

Resultater fra årets gytegroptelling ble gjennomgått på høstmøte for alle rettighetshavere, fagrådsmøte for Orkla og på RS-møte i Orkla Fellesforvaltning. Resultatet ble derigjennom brukt i vurderingen av årets sesong og som en del av vedtaksgrunnlaget for fastsettelse av nye fiskeregler.

Safepass / Fishpath

Fishpath er videreføringen av Safepass som var et 3-årig forskningsprosjekt for å finne bedre, enklere og sikrere passering forbi inntak til kraftverk for smolt og voksenfisk, både på opp- og nedvandring. Prosjektet finansieres i hovedsak av forskningsrådet, mens Trønderenergi bidrar i den delen som foregår her. I Orkla ble

utvandringen av 50 vinterstøing og 100 smolt kartlagt med hjelp av akustiske merker og lyttebøyer.

Man har nå videreført prosjektet i Fishpath for å kunne teste ut løsninger. Man tester ut ledegarn/ ledegrind i storskala i Mandalselva. Om dette blir vellykket kan resultatene overføres for å skreddersy en løsning også for Bjørsetdammen.

Ungfiskundersøkelser

Denne var ikke opprinnelig en del av pålegget, men etter et utfall på Bjørsetdammen i desember 2017 ønsket vi å undersøke eventuelle effekter av dette. Først og fremst ønsket vi å finne ut i hvor stor grad yngel og ungfisk hadde overlevd.

Undersøkelsene er gjort i regi av NINA og OFF er innleid hjelp under yngelundersøkelsene. Undersøkelsene ga ingen indikasjoner på at utfallet har hatt noen større negativ påvirkning på ungfiskbestanden av laks og ørret på den berørte strekningen. Det er imidlertid et begrenset sammenligningsgrunnlag som gjør at det er vanskelig å konkludere med sikkerhet hvilken effekt utfallet kan ha hatt.

I sesongen 2019 opplevde vi videre ett par uheldige bråstopp i kraftverkene Brattset / Grana, som gjorde at vannføringen falt brått. Vi var i kontakt med KVO og ble enige om at NINA kontaktes for å undersøke hvilken påvirkning dette har hatt på ungfisken i de berørte områdene. Ungfiskundersøkelsene ble derfor utvidet med 10 nye landstasjoner og 2 strekninger med båt.

Ungfiskundersøkelsene ble videreført 2020 og i 2021. Rapport herfra blir å finne i den årlige rapporten fra NINA (NINA-rapport 1786)

Overvåkingsfiske etter rømt oppdrettsfisk etter ordinær fiskesesong

Overvåkingsfiske skjer i regi av NINA på oppdrag av MD og formålet er å registrere andel av oppdrettsfisk i bestanden i mange norske lakseelver.

Orkdal Jeger og fiskerforening utførte overvåkingsfiske i den nedre halvdel, mens Evald Grane fra Rennebu var kontaktperson i den øvre halvdel. Det ble tatt prøver av alle fangede fisk.

Gytedefeltregistrering

De siste årene har vi fått spørsmål om kryssing av elva fra flere hold. Dette være seg strømkabler, fiberkabler, vannrør, kloakkrør osv. I tillegg får vi henvendelser når det har er bygingsaktivitet i elva, broer, gang og sykkelbaner osv..

Entreprenører eller kommunene tar gjerne kontakt med oss i forbindelse med tidspunkt / periode på gjennomføring av tiltak og om/ eller hvor de kan krysse elva.

De siste 2 år har vi nå fløyet andre deler av elva med drone for å få kartlagt hvor det gytes. Vi ønsker å få kartlagt gytefeltene i hele elva, slik at vi unngår at disse blir ødelagt.

Igjennom telling av gytegroper vil vi årlig få kontrollert om hvor stabile disse gytefeltene er. I år fokuserte vi på mistevassføringsløpet, så vi har fortsatt deler av elva vi ikke har fått filmet. fikk vi filmet vi hele minstevassføringsstrekningen. Hvis værforholdene spiller på lag høsten 2021 vil vi kunne få tatt resten av elva.

Pukkellaks

Pukkellaks finnes «naturlig» i elver rundt det nordlige Stillehavet. At det er pukkellaks i norske farvann, skyldes at russiske myndigheter satte ut yngel i to omganger i siste halvdel av 1900-tallet. Det har vært pukkellaks i elver i Øst-Finnmark i mange år, først og fremst i oddetallsår. I Orkla var det en del pukkellaks i 2017, ingen i 2018, noen få i 2019, ingen i 2020 og noen få i 2021. I Finnmark ble de nesten invadert av pukkel år, så dette er noe vi må være var på i årene framover, spesielt 2023 i første omgang.

8. Organisasjonen

2021:

Representantskapet:

Orkdal

Jonny Svinsøyen Snøsen, Erlend Olsø, Ole Gunnar Opøien, Beate Nordsteien, Helge Klungland, Lillian Asbøll Opøyen. Vara: Torleif Moe

Meldal

Knut Voldøien, Erik Dragset, Oddmund Grefstad, Ola Storås, Harald Skagemo. Vara: Erik Karlstad.

Rennebu

Erling Grøtte, Vegard Heggem, Camilla Aas, Evald Grane.

Vara: Stig Kristiansen.

Representantskapet velges for 1 år. De som velges inn i styret velges inn i representantskapet for 2 år.

Styret:

Orkdal:

Jonny Svinsøyen Snøsen (2020), Helge Klungland (2021), vara for 1 år: Beate Nordsteien.

Meldal:

Ola Storås (2020), Oddmund Grefstad (2021), vara for 1 år: Harald Skagemo

Rennebu:

Vegard Heggem (2020), Camilla Aas (2021), vara for 1 år: Evald Grane
Valgåret i parentes.

Valgkomiteer i kretsene (2022):

Orkdal: Lars Metlid (leder), Knut Håvard Skaugen og Ola By (vara)

Meldal: Sivert Dombu (leder), Liv Anne Sugustad og Sondre Rikstad (vara)

Rennebu: Martin Hoel (Leder), Magne Vidar Rise og Lars Uv (vara)

Sentral valgkomite (2022):

Martin Hoel (Rennebu), Sivert Dombu (Meldal) og Lars Metlid (Orkdal)

Daglig leder er Rune Krogdahl.
Kontoradresse:
Landbrukssenteret Midt,
Løkkenveien 1247, 7336 Meldal.

Valgkretsmøter, høstmøte, representantskapsmøte og vedtekter

For 11. gang ble det avholdt valgkretsmøter og representantskapsmøte, men denne gangen fikk vi ikke gjennomført det i henhold til vedtektene. På grunn av koronarestriksjoner ble møtene gjennomført først på sommeren i stedet for på våren. Høstmøtet ble arrangert for 5. gang i henhold til de reviderte vedtektene.

I alt møtte 51 rettighetshavere opp (Rennebu 13, Meldal 20 og Orkdal 18) på de tre ordinære valgkretsmøtene, i tillegg til styrets leder Helge Klungland, styremedlemmer og daglig leder Rune Krogdahl. På disse kretsmøtene blir valgene foretatt i tillegg til en gjennomgang av vanlige årsmøtesaker (regnskap, årsmelding, handlingsplan og budsjett).

Årets høstmøte for alle rettighetshavere ble arrangert i november i Meldal. I alt møtte 18 rettighetshavere. Fra NINA / VRL deltok Peder Fiske og hadde en grundig gjennomgang av hvordan man har beregnet GBM for Orkla og hvordan de vurderer oppnåelse av dette målet. Kari T. Guttvik fra Statsforvalteren gikk igjennom fiskereguleringene og prosessen bak.

Vi gikk igjennom fangsttall og overvåkingene fra sesongen 2021.

Fiskeregelgruppa ved Erik Ramsem og Ola Bye gikk igjennom sitt arbeid og sine forslag til endringer. De ønsker å ta vare på hunnlaksen videre og foreslår å innføre en fredning av all hunnlaks over 65 cm fra sesongstart. Midtsesongsmøtet avgjør så om det er grunnlag for å åpne mer opp. Det var en generell støtte til gruppas forslag fra møtet. Ingen konkrete innspill til endringer ellers til fiskereglene for 2022.

Elvene Rundt Trondheimsfjorden

Orkla er medlem i organisasjonen "Elvene rundt Trondheimsfjorden" (ErT) som er en organisasjon av elveierlag rundt Trondheimsfjorden. Formålet er å arbeide for villaksens og sjørretens beste i Trondheimsfjordsområdet.

ErT skal:

- aktivt bidra til et best mulig kunnskapsgrunnlag og kompetanse om de anadrome bestander i Trondheimsfjorden
- gjennom å være en kunnskap- og kompetanseleverandør til de lokale elveierlag være en hjelp i forvaltningen av de lokale elvene

Tiltak og prosjekt som angår kun en elv er elvas eget ansvar. Tiltak eller prosjekt som angår 2 eller flere elver i området kan gå igjennom ErT.

ErT har kjørt prosjekter og tiltak som har gått på hele området, eksempelvis oppleieordningen av kilenøter og forskingsprosjektet «laks og Verdiskapning i Trondheimsfjorden». Andre prosjekter har gått på ulike elver; skjellprosjektet (Verdalseelva, Nidelva, Skauga, Stjørdalselva, Gaula og Orkla), bekkerestaurering (Verdalseelva, Gaula og Orkla), Oppsynskurs (Verdalseelva, Nidelva, Skauga, Stjørdalselva, Gaula, Orkla med flere).

ErT har tidligere vært aktiv i høringsrunder som angår bestandene i Trondheimsfjorden for eks sjøfiske, brislingsfiske etc. ErT har hatt liten prosjektaktivitet utover skjellprosjektet i 2020 og i 2021. ErT utarbeidet en felles smittevernplan som var godkjent av smittevernslegene i 2020 og som ble revidert i 2021. Ellers har det mye tid som har gått med på å informere om driften og økonomien i ErT, samt å svare ut ett utall av påstander fra enkeltpersoner. Skjellprosjektet er gjennomført for 11. gang. Igjennom skjellprosjektet ble det analysert 3423 skjellprøver fra avlivet laks hvorav 719 var fra Orkla. Totalkostanden for prosjektet er på ca 1,7 million, noe som gir en stykkprisen pr analyserte prøve på til en totalkostnad på ca 497,50. Kostnaden for å analysere Orkla sine prøver utgjorde for 2021 dermed kr. 357 702,5. ErT har de siste årene ikke tatt kontingent av medlemmene. ErT betalte i 2021 OFF 25 tusen for bidrag til kontorutgifter.

Norske lakseelver

Vi er også medlem i Norske Lakseelver som representerer fiskerettshavere og elveeierlag i over 100 lakseførende vassdrag. Gjennom medlemslagene representerer Norske Lakseelver omlag 7000 fiskerettshavere. Det utgjør ca 70 % av alle rettighetshavere til laksevassdrag i Norge.

Norske Lakseelver er til for medlemmene og hjelper det enkelte medlemslag i saker der de har behov for bistand og rådgivning. Kombinasjonen av lokal kunnskap og en sterk felles organisasjon gir faglig tyngde og troverdighet.

Medlemsrettede aktiviteter inkluderer for eksempel:

- arrangering av regionmøter som en arena for kunnskapsutveksling og kontakt mellom elveeiere, fiskeforeninger, lokale og sentrale myndigheter
- arrangering av interne møter/sekretariatsmøter for tillitsvalgte og ansatte med særskilt driftsansvar i elvene
- hjelp til oppfølging av lokale saker rettet mot media, myndigheter og politikere
- hjelp til utforming av høringsuttalelser og søknader
- tilbud om deltakelse i aktuelle prosjekter
- organisasjonskurs tilpasset ditt forvaltningslags behov

Medlemskontingent for 2021 er kr. 148.000,-.

Vi har deltatt i flere kurs og møter via teams i Norske lakseelver sin regi i. Daglig leder sitter også i NL fagutvalget for regulerte vassdrag.

Diverse

Fellesforvaltningen hatt kontakt med MD, Gaula Fiskforvaltning, Norske Lakseelver, Fylkesmannen, Fylkeskommunen, NINA, VRL, Mattilsynet, NVE, kommuner og KVO. Orkla Fellesforvaltning har vært representert ved ulike fora, blant annet Fagrådet for Orkla, Fagrådet for Trondheimsfjorden, Laksesamarbeid Trøndelag, Elvene rundt Trondheimsfjorden og Norske Lakseelver.

Orkla Fellesforvaltning har i 2021 vært medlem i Norske Lakseelver og Elvene rundt Trondheimsfjorden.

Det er blitt avholdt 5 styremøter.

(sign)
Vegard Heggem

(sign)
Camilla Aas

(sign)
Oddmund Grefstad

(sign)
Ola Storås

(sign)
Helge Klungland

(sign)
Jonny S Snøsen